



**QORTI CIVILI  
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF  
RAYMOND C. PACE**

Seduta tat-28 ta' Ottubru, 2004

Citazzjoni Numru. 164/2003

**Kevin D'Agostino**

**vs**

**Yvette-Marie D'Agostino nee' Attard**

**Il-Qorti,**

**I. PRELIMINARI.**

Rat ic-citazzjoni attrici datata 17 ta' Frar 2003 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti ccelebraw iz-zwieg fit-13 t'Ottubru 2001, hekk kif jidher mill-estratt ta' l-Att taz-Zwieg hawn anness u mmarkat bhala Dok. "KD1";

Illi mill-imsemmi zwieg, il-kontendenti ma kellhom ebda tfal;

## Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-kunsens tal-kontendenti jew min minnhom hu vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja matrimonjali, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

Illi għalhekk iz-zwieg celebrat bejn il-kontendenti huwa null u mingħajr ebda effett fil-Ligi;

Illi l-istess attur talab lil din il-Qorti sabiex għar-ragunijiet premessi prevja okkorrendo kull dikjarazzjoni mehtiega u opportuna:-

1. Tiddikjara li z-zwieg hawn fuq imsemmi celebrat bejn il-kontendenti fit-13 ta' Ottubru 2001 huwa null u mingħajr ebda effett fil-Ligi.

Bl-ispejjez u bil-konvenuta minn issa ngunta għas-sabizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 3 sa 5 tal-process;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-attur fis-7 ta' Marzu 2003 fejn il-Qorti pprefiggieltu terminu ta' sittin (30) gurnata sabiex jipprezenta x-xhieda kollha tieghu producibbli bil-procedura tal-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur tagħha.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuta tal-3 t'April 2003 a fol. 12 fejn gie eccepit:-

1. L-eccipjenti taqbel illi jezistu ragunijiet sabiex iz-zwieg celebrat il-konjugi D'Agostino jigi dikjarat null u bla effett, izda dan unikament minhabba li l-kunsens ta' l-attur kien vizzjat *ai termini ta' l-artikolu 19 (1) (d) u/jew (f) ta' l-Att dwar iz-Zwieg, Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta* kif ser jigi muri fil-mori tal-kawza.

## Kopja Informali ta' Sentenza

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjez kontra l-attur li hu minn issa mharrek sabiex jidher ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta a fol. 13 u 14 tal-process.

Rat il-verbal tas-seduta tat-13 ta' Mejju 2003 fejn Dr. Noel Bartolo ghall-attur tat ruhha b'notifikata bl-avviz tas-smiegh tal-kawza. Inghata digriet affidavit tal-partijiet b'terminu ta' hamsin (50) gurnata kull wiehed. Il-Qorti nnominat lil Dr. Josette Demicoli bhala Assistant Gudizzjarju sabiex izzomm l-ahhar zewg seduti fil-mori ghall-provi kollha tal-partijiet.

Rat in-nota ta' l-attur datata l-1 t'Ottubru 2003 li permezz tagħha esebixxa l-affidavits tal-genituri tieghu Josephine u Joseph D'Agostino.

Rat in-nota tal-konvenuta tal-11 ta' Novembru 2003 fejn biha pprezentat l-affidavits tagħha, u dawk tal-genituri tagħha Mary Lourdes Attard u ta' Joe Attard

Rat is-seduti mizmuma mill-Assistant Gudizzjarju, inkluz ix-xhieda kollha quddiemha prodotta, u d-dokumenti kollha pprezentati.

Rat il-verbal ta' l-20 ta' Novembru 2003 fejn id-difensuri ddikjaraw li l-provi gew magħluqa. Il-Qorti pprefiggiет terminu ta' hamsin (50) gurnata lill-attur sabiex jipprezenta nota t'osservazzjonijiet bil-visto/notifika lid-difensur tal-kontro-parti li jkollha wkoll l-istess terminu għal nota responsiva. Il-kawza giet differita għas-sentenza għat-28 t'Ottubru 2004.

Rat in-nota t'osservazzjonijiet ta' l-attur datata 11 t'Ottubru 2004.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

## II. **KONSIDERAZZJONIJIET.**

### (i) **PRINCIPJI LEGALI.**

Illi l-attur ibbaza l-azzjoni tieghu fuq premessi li huma kkontemplati fl-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u cjoe` l-Att dwar iz-Zwieg.

Illi l-attur jissottometti illi z-zwieg bejnu u bejn il-konvenuta għandu jigi dikjarat null *inter alia* a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jghid:-

*“jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet esenzjali tagħha, jew b'anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet esenzjali taz-zwieg.”*

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u għalhekk tagħmel referenza għas-sentenza **“Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar għejja` Borg”** (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza **“Kevin Spiteri vs Avukat Dr. Renzo Porsella-Flores et noe”** (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti għamlet referenza għall-espozizzjoni ta' **Viladrich**:

*“Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as*

*well as to the procreation and education of the offspring”* (**Viladrich, P.J.**, “**Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.**” (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma *“the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics”* (**Viladrich, P.J.**, op.cit., p. 687).

Illi wkoll fis-sentenza **“Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia”** (P.A. (VGD) 10 ta' Settembru 1997) inghad wkoll li:-

*“Kwantu għad-difett serju ta’ diskrizzjoni ta’ gudizzju – Art. 19 (1) (d) – biex ikun hemm nuqqas serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju jrid ikun hemm inkapacita’ psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jagħraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (“**Isabelle Zarb vs Stephen Attard**” – P.A. 21 ta’ Novembru 1995). Mhix għalhekk kwistjoni ta’ nkompattibbilta’ ta’ karattru, jew ta’ decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu (d) ikompli jitkellem dwar “anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.” Il-Qorti tosserva li l-ligi tagħna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun*

*tagħmilha m'possibbli mhux sempliciment diffici, li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg ossia jassumihom.”*

Illi għalhekk b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalasiasi stat ta' mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reciproku (“**Nicholas Agius vs Rita Agius għa' Caruana**” – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ffit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

*“Il matrimonio, in quanto patto ossia “foedus” ..... richiede una capacita` intellettuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che ..... si tratta di assumersi una “servitus” per tutta la vita”* (**Forum**, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif għad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju d-dottrina u l-gurisprudenza *“non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscenza perfetta ed esaustiva di ciò` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di ciò` che può compartire la vita coniugale, né` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, né` infine una conoscenza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perché riesce più appropriato l’uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturità piena”* (**Pompedda, M.F., “Il Consenso Matrimoniale in Grochlewski” – Pompedda – Zaggia,**

**“Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico”**  
(Padova, 1984), pagna 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza “**Alessandra sive Sandra Mc Monagle qabel Mamo vs Mario Mamo**” (P.A. (VDG) 26 ta’ Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fis-sens ta’ l-ewwel parti tal-paragrafu (**d**) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, “*fil-mument ta’ l-ghoti tal-kunsens matrimonjali, parti jew ohra tkun priva b’mod sostanzjali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicemente nuqqas ta’ hsieb, nuqqas ta’ riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – infatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettamente kompatibbli ma’ diskrezzjoni ta’ gudizzju*” (ara, “**Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri**”, (P.A., 10 ta’ Novembru 1995).

Illi l-istess sentenza tkompli tghid “*li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficientement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzarejjed jew ma tkunx irriflettiet bizarrejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju* (“**Selina-Maria Vella Haber vs Joseph Gatt**”, P.A., 15 ta’ April 1996). ”

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju kif ravvizat fl-**artikolu 19 (1) (d)** irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonal li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f’dan is-sens, fost ohrajn, “**Jacqueline Cousin vs Bernard Simler**”, P.A., 3 ta’ Gunju 1998; “**Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar**”, P.A. 19 ta’ Ottubru 1998; u “**Carmelo Grima vs Mary Andrews**”, P.A., 2 ta’ Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti w interdipendenti:-

*“La piena avvertenza e il deliberato consenso ... . La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturità di giudizio e la maturità affettiva ... . La maturità di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all’ atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturità affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotività che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volontà e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo così una mancanza di consenso libero (immaturità affettiva) e ponderato (immaturità di giudizio)”* (**Bersini, F.**, “Il Diritto Canonico Matrimoniale.” (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbagħad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wiehed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullità taz-zwieg:-

*“Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all’ assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l’ esistenza con un contratto perpetuo e irrinunciabile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non è sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente*

*uno sappia che cosa e` il matrimonio; e` necessaria la maturita` di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e` necessaria la discrezione non tanto per l' atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell' atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l' eta prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettuale e volitiva sopra descritta sia gravemente alterata o addirittura mancante, si dovrà ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio” (ibid. pp. 97-98).*

Illi hawnekk il-Qorti pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta' ghazla facili, u dan kif gja' gie ndikat fissentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

*“... ... se il soggetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un' affettività non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia ... ... In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioè col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica società coniugale, sia nei riguardi dell' altra parte sia nei riguardi della prole” (Pompedda, M.F., “Incapacità di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento.” (Bologna, 1991), pp. 231, 233).*

Illi kwantu għad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi tagħna, bħad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrikjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibbila` li wieħed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibbila` vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta' anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wieħed jagħzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` “*di intendere e / o di volere*”. “*L’incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale*”, kif jghid **Bersini**, “*rende la persona inabile al matrimonio, anche nell’ipotesi ... ... che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso*” (op. cit., p. 99).

Illi għal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi dawn huma “*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics*” (**Viladrich, P.J.**, op. cit., p. 687).

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi “**Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee' Sultana**” (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u “**Anna Galea vs John Walsh**”, (P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` tagħhom sabiex tigi stabbilita bejniethom “*the community of life and love*”.

Illi fl-ahharnett din il-Qorti tagħmel riferenza għal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet “**Nathalie O'Toole vs Patrick O'Toole**” (P.A. (N.A.) 25 ta' Marzu 2002) fejn ingħad li:-

*“Il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess gurisprudenza mħuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wieħed "sui generis" u ta' ordni pubbliku. Illi għalhekk il-partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jagħtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi mogħti bl-aktar mod liberu u xjenti għal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg għandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoe' li tnejn minn nies jagħtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzjoni ta' kollox u kulhadd. Meta għalhekk għal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie mogħti bil-konoxxenza shiha ta' dak li jgħib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wieħed validu.”*

Illi kif ingħad fis-sentenza “**Al Chahid vs Mary Spiteri**” (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002) inoltre l-kunsens irid ikun wieħed tali li permezz tieghu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta' l-obbligi, d-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib magħha l-hajja mizzewga bħalma huma l-elementi ta'unjoni permanenti, esklussiva w-irrevokabbli.

Illi dawn il-principji kollha gew kkonfermati f'diversi sentenzi mogħtija minn din il-Qorti nkluzi “**Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri**” (P.A. (RCP) 17 ta' Frar 2000); “**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**” (P.A. (RCP) 9 ta' Marzu 2000); “**Ousama**

**Sadalah vs Doris Tanti**" (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000); "**Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine**" (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); "**Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**" (P.A. (RCP) I-1 ta' Frar 2001); "**Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea**" (P.A. (RCP) 22 ta' Marzu 2002); "**Albert Grech vs Josette Grech**" (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002); "**Marco Tanti vs Catherine Azzopardi**" (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002); u "**Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia**" (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002); "**Suzanne sive Sue Rossi vs Benjamin sive Benny Bugeja**" (P.A. (RCP) 27 ta' Gunju 2002); "**Lorriane Zammit vs Gordon Zammit**" (P.A. (RCP) 27 ta' Gunju 2002); "**Mariella Balzan vs Oswan Murat Kiran**" (P.A. (RCP) 27 ta' Gunju 2002); u "**Ruth Formosa vs Ahmed Enan**" (P.A. (RCP) 27 ta' Gunju 2002) "**John Richards vs Mary Richards nee' Gatt**" (P.A. (RCP) 30 ta' Ottubru 2002); "**Hector Cassola vs Marguerite Cassola**" (P.A. (RCP) 30 ta' Ottubru 2002); "**George Ciantar vs Patricia Ciantar**" (P.A. (RCP) 31 ta' Ottubru 2002); "**Simon Camilleri vs Dr. Leslie Cuschieri et nomine**" (P.A. (RCP) 13 ta' Novembru 2002) fost ohrajn.

**(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.**

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet izzewgu fit-13 t'Ottubru 2001 izda sal-5 ta' Jannar 2003 l-istess zwieg kien gja' sfaxxa ghal kollox. L-attur jghid li kien biss wara hames xhur li l-partijiet isseparaw ghal kollox ghaliex kien gja' jorqdu ghal rashom, u kienu bdew jghixu separatament. Jidher li r-relazzjoni tagħhom f'dan is-suppost zwieg kienet karatterizzata mill-fatt li l-istess partijiet birdu minn xulxin għal kollox, fejn jidher li l-attur għal xi raguni jew ohra ma kienx jagħti wisq attenzjoni lill-konvenuta, filwaqt li l-konvenuta min-naha tagħha ma hassitx li setghet tħix hekk. Allura hija dlonk fittxet kumpanija ta' persuna ohra.

Illi fil-fatt jidher li r-rutina tal-partijiet kienet biss li jmorru jahdmu, jirritornaw ghax-xogħol u wara ftit imorru jorqdu bla ebda komunikazzjoni ta' xejn. Fil-fatt kull parti f'din il-kawza twahhal fil-parti l-ohra minhabba dan in-nuqqas ta'

kuntatt u ta' relazzjoni anke ntima. Mill-kumpless tal-provi jirrizulta li dan kien naxxenti mill-fatt li kull parti qatt ma ddiskutiet jew qasmet mal-parti l-ohra l-idejat tagħha ghaz-zwieg, bil-konsegwenza li waslu għad-decizjoni taz-zwieg biss minhabba l-fatt li kien ilhom cirka erbgħa snin f'relazzjoni flimkien – u allura baqghu mexjin għal dan iz-zwieg bhala pass naturali. Pero' kif jidher f'din il-kawza bla ebda mpenn ta' xejn – anzi jidher li kull parti birdet għal kollo għan-naha l-ohra hekk kif sar dan iz-zwieg – qishom fil-fatt ddikjaraw unilateralment li ma kien hemm izqed x>tagħmel u b'hekk honqu għal kollo lil xulxin. Dan gara peress li ma kien hemm l-ebda bazi soda ta' mhabba u impenn ghall-hajja mizzewga, la minn parti u lanqas minn ohra. Dan huwa manifestat mill-fatt li *di regola* l-ebda parti ma kienet tfittex lill-ohra wara z-zwieg u rari kien jagħmlu komunikazzjoni jew xi haga flimkien. Dan huwa manifestat mill-fatt li anke waqt li kien qed jghixu flimkien qatt ma ddiskutew kienux ser ikollhom tfal, u dan ghaliex lanqas fuq dan is-suggett il-partijiet rispettivi ma kien jafu jghidu x'kien il-hsieb tagħhom fuq l-istess. Wisq anqas kien konxji x'tahseb il-parti l-ohra fuq dan is-suggett, li huwa element essenzjali taz-zwieg.

Illi minn dan kollu jirrizulta li kull parti f'dan iz-zwieg kellha vizzju ta' kunsens *stante* li kien hemm nuqqas ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u fuq l-elementi essenzjali tagħha. Kull naħha qatt ma rrealizzat u lanqas dahlet bid-dispozizzjoni necessarja għal dan iz-zwieg, u bla ebda mpenn ta' xejn, tant li din il-Qorti mix-xhieda migħuba quddiemha hadet l-impressjoni li mazzwieg hadd mill-partijiet ma kien lest li joqghod u jghix ghall-parti l-ohra, bil-konsegwenza li l-istess partijiet mill-ewwel qatħu qalbhom minn xulxin, u raw fiz-zwieg restrizzjoni ghall-hajja tagħhom – b'mod tant ovvju li bil-bruda għal xulxin li kellhom kien qed jaġħtu messagg li ma kienux lesti li jghixu għal xulxin. Fil-fatt jidher li għamlu dak kollu li setghu sabiex ikun hemm l-anqas kuntatt bejniethom, kif fil-fatt gara, b'konsegwenza li sseparaw f'qasir zmien.

Illi għalhekk din il-Qorti thoss li z-zwieg ta' bejn il-kontendenti għandu jigi ddikjarat null għar-ragunijiet

imputabqli liz-zewg partijiet a bazi ta' **I-artikolu 19 (1) (d)** tal-Kap 255.

### **III. KONKLUZJONI.**

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta'** u **tiddeciedi**, billi filwaqt l-eccezzjonijiet tal-konvenuta biss in kwantu l-istess huma b'xi mod inkompatibbli ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

(1) Tiddikjara li z-zwieg hawn fuq imsemmi celebrat bejn il-kontendenti fit-13 ta' Ottubru 2001 huwa null u minghajr ebda effett fil-Ligi u dan ghar-ragunijiet imputabqli liz-zewg partijiet a bazi ta' **I-artikolu 19 (1) (d)** tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn iz-zewg partijiet.

**Moqrija.**

**< Sentenza Finali >**

-----TMIEM-----